

Ludere, lommetyve og lirekasssemænd(3)

Tema: Historien om Underdanmark 1880-1900

Fag: Historie og samfundsfag

Målgruppe: 7. kl., 8.kl, 9.kl og ungdomsuddannelser

DRK, 2015, 30 min.

Udsendelsen kan bruges som baggrunds-appetizer til et undervisningsforløb i specielt historiekanonpunkterne *"Slaget på Fælleden"* og *"Kvindernes valgret"*, hvis læreren ønsker at belyse demokratiets bagside eller Velfærdsamfundets skyggesider i et historisk lys eller i samfundsfagets kompetenceområder *"Sociale, kulturelle og økonomiske forhold"* med fokus på Velfærdssamfundets historiske udvikling og de rettigheder og pligter, der spiller ind her for det enkelte individs muligheder over tid.

Billedet er hentet fra tv-udsendelsen

Læreren kan stille vejledningens 6 elevspørgsmål før eller efter visningen, og for at lette lærerens forberedelse rummer vejledningen også svar på elevspørgsmålene. Læreren kan selv flytte spørgsmålene over i andet format, samt omformulere og bruge spørgsmålene mere målstyrende.

Faglig relevans / kompetenceområder

Med 3. udsendelse gives et overblik over de socialt svages stilling i Danmark 1800-tallets sidste tid (ca. 1880) og her frem mod år 1900. Udsendelsen giver eleven et særligt levende indblik i historiekanonpunktet *"Slaget på Fælleden"* og *"Kvindernes valgret"* med fokus på udvandringen, boligforhold, børnene- og kvindernes situation samt selvfølgelig den begyndende arbejderkamp i DK.

Ideer til undervisningen

Elevspørgsmål

1: Beskriv den udvikling, der finder sted i starten af 1800-tallet i Danmark
2: Hvad sker der med København i 1800-tallet?
3: Beskriv boligforholdene for de fattigste familier i København i slutningen 1800-tallet og starten 1900-tallet.
4: Hvordan er forholdene for Underdanmarks børn?
5: Beskriv hvad sædelighedsfejden går ud på.

6: Beskriv den spirende arbejdskamp, der vokser frem

Svar på elevspørgsmål

1: Det er udvandringens århundrede: Familier flytter fra landet til enten København eller til det forjættede land Amerika. Familierne flygter fra fattigdom og armod på landet, og drømmer om job og det gode liv. I starten af 1800-tallet skifter hele 10 % af befolkningen varig bolig, og København vokser fra knap 60.000 indbyggere til 100.000 indbyggere på få år.

2: Københavns volde falder i 1857, og nye kvarterer vokser frem på nuværende Nørrebro, Østerbro og Vesterbro. Der bygges broer over søerne og den gamle by forenes med den nye.

3: Familierne er stuvet sammen i 1-2 værelses lejligheder i baggårde i Københavns nye brokvarterer og familierne deler das (toilet) med hinanden i gården. Stanken fra lokummerne siver op til lejlighederne, som mangler ventilation. De fattigste familier bliver kaldt svampefamilier: de bor i lejligheder, der er så fugtige, at væggene skal tørres af med en svamp flere gange dagligt.

4: De får et ansvar for familien på lige fod med de voksne, og må derfor skaffe penge. Børnene arbejder på fabrikkerne, som mælkedrenge mm. efter skole i mange timer og kan sættes til alle de opgaver, som de voksne ikke vil have. Der er ikke mange regler og love, der beskytter dem, og mange bliver syge.

5: Kvinderne i Danmark har dårlige forhold og få rettigheder. Kvinderne er underordnet manden, som bestemmer over kvinden, så Sædelighedsfejden er en kamp for kvinders rettigheder og et opgør med de traditionelle kønsroller.

6: Arbejderne begynder at slå sig sammen og danne fagforeninger, da de ikke vil finde sig i deres dårlige arbejds- og levestandard. Herudover blomstrer arbejderkunst- og litteratur frem, i takt med at arbejderstoltheden breder sig og kampen mellem samfundsklasserne begynder at spidse til.

Supplerende materialer

Besøg <https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie> for inspiration til yderligere undervisning. Se især historiekonkurrencepunkterne "Slaget på Fælleden" og "Kvindernes valgret".